

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
Д.е.н., проф. Лоханова Н.О.
(підпис)
“___” __травня__ 2019 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 6.030509 Облік і аудит
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою Облік і аудит
(назва освітньої програми)
на тему: «Особливості обліку і контролю виробничих запасів на прикладі
КП «Теплопостачання міста Одеси»

Виконавець:

студент Обліково-економічного факультету
Шеременко Максим Анатолійович
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

старший викладач
(науковий ступінь, вчене звання)
Самострол Светлана В'ячеславівна
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ.....	6
1.1.Економічна сутність класифікація та оцінка виробничих запасів.....	6
1.2. Документальне оформлення руху виробничих запасів	16
1.3.Синтетичний та аналітичний облік запасів.....	26
РОЗДІЛ 2 БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ КП «ТЕПЛОПОСТАЧАННЯ МІСТА ОДЕСИ».....	34
2.1. Організаційно-економічна характеристика КП «Теплопостачання міста Одеси».....	34
2.2. Особливості документального оформлення виробничих запасів на КП «Теплопостачання міста Одеси».....	40
2.3.Синтетичний та аналітичний облік запасів на КП «Теплопостачання міста Одеси».....	46
РОЗДІЛ 3ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ КОНТРОЛЮ ЗАПАСІВ НА БАЗІ КП «ТЕПЛОПОСТАЧАННЯ МІСТА ОДЕСИ».....	51
3.1. Теоретичні та практичні аспекти контролю запасів.....	51
3.2. Оцінка стану внутрішнього контролю запасів на КП «Теплопостачання міста Одеси» та напрямки його удосконалення.....	55
3.3. Аналіз ефективності використання виробничих запасів на підприємстві КП «Теплопостачання міста Одеси».....	59
ВИСНОВКИ.....	64
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	69
Додатки.....	73

ВСТУП

Актуальність теми полягає в тому, що найбільш важливою і значною частиною активів підприємства, є запаси - вони займають особливе місце у складі майна та домінуючі позиції у структурі витрат підприємств різних сфер діяльності, при визначенні результатів господарської діяльності підприємства та при висвітленні інформації про його фінансовий стан.

У собівартості промислової продукції частка витрат сировини і матеріалів становить близько 50%, а в деяких галузях промисловості(наприклад, хімічній, текстильній, харчовій) сягає 80%. Тому актуальність цієї ділянки не викликає сумніву і потребує дослідження як з теоретичної, так із практичної точки зору.

Ефективність господарської діяльності підприємств в значній мірі залежить від оцінки та раціонального використання виробничих запасів.

Для здійснення виробничо-господарської діяльності підприємствами всіх форм власності та галузей економіки використовуються товарно-виробничі запаси, які є найбільш важливою та значною частиною активів підприємства. Вони займають особливе місце у складі майна та домінуючі позиції у структурі витрат підприємств різних сфер діяльності.

Виробничі запаси є складовою частиною групи матеріальних ресурсів, які формують економічні (виробничі) ресурси. В бухгалтерському обліку поняття «виробничі запаси» розглядається як придбані або самостійно виготовлені вироби, які підлягають переробці на підприємстві. До них відносяться: сировина і матеріали, купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби, паливо, тара і тарні матеріали, будівельні матеріали, матеріали, передані в переробку, запасні частини, матеріали сільськогосподарського призначення, інші матеріали.

Матеріали - предмети, які є матеріально-речовою основою виготовленої продукції. Вони беруть участь у виробничому процесі одноразово і переносять свою вартість на кінцеву продукцію повністю. Аналіз надходження матеріальних цінностей та їх використання і реалізація є основою ділянкою аналітичної роботи підприємства, яка забезпечує визначення і контроль точності та об'єктивності

основного показника діяльності підприємства – обсягу реалізації і фінансових результатів діяльності.

Під час аналізу матеріальних запасів підприємства досліджується рух матеріалів, їх оцінка, а також правильне відображення в реєстрах бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Аналіз надходження та руху матеріалів є дуже актуальним, адже ефективне використання матеріалів призведе до зменшення витрат, собівартості продукції, підвищення рентабельності, матеріального та фінансового становища підприємства. Вагомий внесок у дослідження проблем обліку виробничих запасів зробили такі науковці як П. С. Безруких, В. А. Коноплицький, С. Ф. Покропивний, Сонко В., В. С. Лень, Л. Нападовська, Н. Ткаченко та інші. Однак вивчення наукових праць свідчать про те, що і досі залишаються дискусійними теоретичні положення і важливі питання обліку виробничих запасів, що потребують вдосконалення.

Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування та дослідження теоретичних та практичних особливостей організації обліку і контролю виробничих запасів, розробка рекомендацій з удосконалення їх організації та здійснення на базі КП «Теплопостачання міста Одеси».

Для розкриття поставленої мети у кваліфікаційній роботі передбачається вирішити такі завдання:

- визначення сутності виробничих запасів як об'єктів обліку та контролю,
- розглянути документальне оформлення руху виробничих запасів;
- розкрити питання щодо визнання та оцінки виробничих запасів;
- дослідити організацію та ведення обліку виробничих запасів КП «Теплопостачання міста Одеси»;
- сформулювати висновки та пропозиції щодо удосконалення обліку та контролю виробничих запасів;
- провести аналіз ефективності використання виробничих запасів на підприємстві КП «Теплопостачання міста»;

Предмет та об'єктом дослідження. Предмет дослідження - облік і контроль виробничих запасів на підприємстві КП «Теплопостачання міста Одеси».

Об'єктом дослідження є КП «Теплопостачання міста Одеси».

Методи які використовувались в процесі дослідження: дедуктивний метод та індуктивний метод; методи порівняльного, проблемно-ситуаційного аналізу; логічний метод та інше.

Теоретичною і методологічною основою дослідження є підручники, навчально-методичні посібники, наукові статті, законодавчі акти України, нормативна документація та галузеві інструкції, що регламентують організацію обліку та контролю використання виробничих запасів, національні стандарти бухгалтерського обліку (ПСБО), первинні документи, облікові реєстри та звітність КП «Теплопостачання міста Одеси».

виробничих запасів. Порядок оцінки запасів займає важливе місце для правильного обліку. Придбані або вироблені запаси зараховуються на баланс підприємства за первісною згідно П(С)БО 9 «Запаси». Оцінка вибуття запасів згідно Положенню здійснюється за методом середньозваженої собівартості.

Центральною ознакою запасів для цілей управління є розуміння запасів як величини грошових коштів, вкладених в ці активи, це робить їх досить складною категорією. Складовою частиною організації обліку на підприємстві КП «Теплопостачання міста Одеси» є перелік документів, що використовуються для первинного відображення господарських операцій, а також перелік облікових реєстрів, необхідних для накопичення і систематизації інформації.

Робота виконана на матеріалах КП «Теплопостачання міста Одеси».

Підприємство є комунальною власністю міста яке займається:

- постачанням гарячої води;
- монтажем та установкою насосів компресорів та гідравлічних систем;
- ремонт та технічним обслуговуванням насосів компресорів та гідравлічних систем;
- монтажем та установкою контрольно вимірювальних приладів;
- ремонт та технічним. обслуговуванням контрольно вимірювальних приладів;
- будівництвом місцевих трубопроводів.

На підприємстві КП «Теплопостачання міста Одеси» діють внутрішні документи (регламенти) підприємства:

- колективний договір,
- Наказ про облікову політику,
- положення про бухгалтерію підприємства,
- положення про структурні підрозділи бухгалтерії,
- положення про посади (посадові інструкції).

Документи які використовуються для обліку виробничих запасів на підприємстві КП «Теплопостачання міста Одеси» це документи з надходження та оприбуткування запасів; документи із складського обліку і внутрішнього

переміщення запасів; документи з відпуску (списання) сировини, матеріалів на потреби управління.

Ситетичний облік підприємства КП «Теплопостачання міста Одеси» ведеться на 2-ому класі Плану рахунків «Запаси», а для виробничих запасів рахунки 20 «Виробничі запаси» та 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети».

Надходження запасів на підприємство відображається за дебетом рахунку 20 «Виробничі запаси», та за кредитом відображається витрачання.

Ведення аналітичного обліку робиться за місцями зберігання матеріально відповідальними особами, групами матеріалів.

Рахунки аналітичного обліку використовують для контролю за зберіганням і рухом матеріальних цінностей, їх оцінки, порівняння з даними складського обліку, а також для підведення підсумків інвентаризації. Підприємство КП «Теплопостачання міста Одеси» при вибутті запасів використовує метод середньзваженої собівартості запасів, це зазначено в обліковій політиці підприємства. Протягом звітного року метод вибуття запасів підприємство змінити не може.

У випадку зміни методу оцінки вибуття запасів, треба обґрунтовано і повно розкрити його зміну. Розкрити його зміну треба в примітках до фінансової звітності підприємства з оцінкою наслідків змін облікової політики.

З метою вдосконалення обліку запасів на КП «Теплопостачання міста Одеса» вважаємо доцільним звернути увагу на документообіг підприємства і зокрема:

1. посилити контроль за правильністю оформленням первинних облікових документів щодо внутрішнього переміщення запасів і своєчасним відображенням їх у автоматизованій системі «ІТ-підприємство».

2. Затвердити по підприємству ліміт використання ПММ у відповідності до існуючих технологічних норм та контролювати його дотримання.

3. При списанні запасних частин під час ремонту техніки, автомобілів необхідно в акті виконаних робіт вказувати вид проведеного ремонту.

Інвентаризація виробничих запасів - це перелік, перерахування, зважування, перемірювання в натурі виробничих запасів, що знаходяться в місцях зберігання, і зіставлення з даними бухгалтерського обліку.

Організація та проведення інвентаризації на підприємстві КП «Теплопостачання міста Одеси» робиться за інструкцією з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів, документів та розрахунків.

На підприємстві діє такий орган як наглядова рада.

До компетенції наглядової ради належить:

- Здійснення контролю за діяльністю підприємства, ефективністю використання ним майна та коштів;
- Прийняття в порядку та у випадках, передбачених законодавством України та рішенням Одеської міської ради, рішень про проведення незалежним аудитором перевірки річної фінансової звітності підприємства, т.д.;

Та хоч на підприємстві існує такий орган як наглядова рада він не компенсує того, що відділ внутрішнього контролю на КП «Теплопостачання міста Одеси» відсутній. Але для ефективної та рентабельної роботи слід створити службу внутрішнього контролю

Якщо створити службу внутрішнього контролю, це дасть підприємству ряд переваг:

- забезпечення виконання працівниками вимог законодавства;
- документальне визначення і дотримання процедур і повноважень при прийнятті рішень;
- забезпечення збереження активів;
- забезпечення ефективного управління ризиками господарської діяльності;
- взаємодія з зовнішніми аудиторами та органами державного контролю.

Аналіз структури запасів показав, що на кінець 2017 році порівняно з початком 2017 роком виробничі запаси по всім групам зменшились на 2,088 тисяч гривень або на 5,5 %. Як в минулому, так у звітному році в структурі запасів преволювала так вагома частина як сировина, матеріали та інші аналогічні запаси. А саме на початок 2017 року питома вага сировини, матеріалів та інших аналогічних цінностей зменшилась на 0,1%, а витрати майбутніх періодів складала зовсім незначну частку.

На кінець 2017 року порівняно з почотком 2017 року сировина матеріали та інші аналогічні цінності зменшились на 2103 тис. грн., або на 5,4%, а витрати майбутніх періодів за аналогічний період збільшились на 15 тис. грн, або на 18,3%.

Аналіз впливу матеріаломісткості на обсяг виробництва та собівартості продукції показав, що сума матеріальних витрат у звітньому році збільшлась на 153 тис.грн, чистий дохід теж збільшився на 141тис.грн. Результатом цього процесу є збільшення матеріаломісткості на 0,0001. Це збільшення не велике, так як сума збільшення попередніх двох показників майже рівна. Аналіз впливу матеріаломісткості показав, що її збільшення привезло до збільшення собівартості продукції на 0,1292 тис.грн, та обсягу виробництва продкуції на 0,1403 тис.грн

Аналіз операційних витрат показав, що у звітному році порівняно із попереднім роком сума операційних витрат збільшилась на 179 тис.грн., тобто на 22%.

Дані зміни відбулись за рахунок збільшення матеріальних витрат на 153 тис. грн. або 12%, амортизаційних відрахувань на 5 тис. грн. або 15%, а також відрахувань на соціальні заходи 4 тис.грн. або 15%. Та за рахунок зменшення інших операційних витрат на 1 тис. грн. або 3,33%.

КП «Теплопостачання міста Одеси» використовує автоматизовану систему ведення бухгалтерського обліку «ІТ Підприємство», служба теплозбуту використовує спеціалізований програмний комплекс «БІАС», данні програми охоплюють всі сторони виробничої, фінансової і господарської діяльності підприємства і складається із модулів, кожний із яких автоматизує визначені задачі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Андреева Г. І. Економічний аналіз/ Навч.-метод. посібник, Знання, 2012. 263 с.
2. Бабіч В. В., Сагова С. В. Фінансовий облік (облік активів)/ Навч. посіб. КНЕУ, 2006. 282 с.
3. Баканів М.І. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / Кондор, 2010. 296 с.
4. Безруких П.С. Бухгалтерский учет / М.: Бухгалтерский учет, 2012. 719 с
5. Бобиль В. В., Калашнюк Д. В. Сборник научных трудов Днепропетровского национального университета железнодорожного транспорта имени академика В. Лазаряна/Організація внутрішньогосподарського контролю запасів на підприємствах залізничного транспорту в сучасних умовах господарювання, 2013. С. 44-49
6. Боді З. Фінанси: навч. посібник / Вільямс, 2009. С. 592
7. Бурдюг Н. Роль документообігу у створенні ефективної системи обліку запасів. / Економічний аналіз. Збірник наукових праць ТНУЕ, Випуск 6, 2010. С. 39-43.
8. Бурцев В. В. Основные направления совершенствования внутреннего контроля в организации /Аудиторские ведомости, № 10, 2012. С. 42–47.
9. Волков В. П., Ильин А. И., Станкевич В. И. и др. ; под общ. ред. Ильина А. И., Волкова В. П. Экономика предприятия : учеб. пособие / : Новое знание, 2003. 677 с.
- 10.Грузинов В. П. Экономика предприятия : учеб. пособие/ Финансы и статистика 4-е изд, 2008. 208 с.
- 11.Добрянська М. В. Аналіз запасів виробничих підприємств і вироблення пропозицій щодо їх ефективного використання в ринкових умовах / Науковий вісник НЛТУ України, 2012. С. 175- 180.
- 12.Ивашкевич В.Б. Организация бухгалтерского учета с применением ЭВМ/Финансы и статистика, 1988. 176 с.
- 13.Лень В.С. Бухгалтерський облік в Україні: Нормативи. Коментарі: навчальні матеріали / ЦНЛ, 2004. 397 с.

- 14.Лишиленко О.В. Бухгалтерський облік: навч. пос. для студентів спеціальності «Облік і аудит» ВНЗ. – Тернопіль: Астон, 2005. 496с
- 15.Мельник М. В., Пантелеев А. С., Звездин А. Л. Ревизия и контроль / учебн. Москва: Кнорус, 2011. 640 с
- 16.Мельничук В.М. Основи економічного аналізу / Навчальний посібник. Київ «Кондор». 2003. 128 с.
- 17.Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку 2012: Повний текст усіх Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку станом на 1 січня 2013 р. URL: <http://www.minfin.gov.ua>. (дата звернення: 02.05.2019).
- 18.Міжнародні стандарти фінансової звітності (International Financial Reporting Standards) URL: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/archive/main?cat_id=240945 (дата звернення: 12.04.2019).
- 19.Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>. (дата звернення: 22.03.2019).
- 20.Нашкерська Г.В. Фінансовий облік/ навч. пос., К.: Кондор, 2009. С.503
- 21.Павлюк І. Проблеми бухгалтерського обліку виробничих запасів, товарів та пропозиції щодо їх вирішення / Бухгалтерський облік і аудит, №6, 2006. С. 40-41.
- 22.Партин Г.О.Управління витратами підприємства: концептуальні засади, методи та інструментарій / монографія , К.: УБС НБУ, 2008. С.219
- 23.Петрович Й. М., Кіт А. Ф., Захарчин Г. М. та ін. ; за заг. ред. Петровича Й. М. Економіка підприємства: підручник / 2-ге вид., Магнолія, 2007. С. 580
- 24.Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 29.10.1999 р. № 290 URL: www.zakon.nau.ua (дата звернення: 07.04.2019).
- 25.Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 “Запаси” затверджений МФУ №87 від 31.03.1999 р. / Бухгалтерський облік за національними стандартами,

- Практичний посібник, Укладачі Я.Д.Крупка, З.В.Задорожний, Р.О.Мельник. – Тернопіль: Економічна думка, 2000. С. 236
26. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» URL: [www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg= z0751-99](http://www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0751-99). (дата звернення: 11.02.2019).
 27. Поплюйко А.М. Оцінка виробничих запасів при їх використанні / Збірник наукових праць черкаського державного технологічного університету. №1. Черкаси: ЧДТУ, 2002. С.55-63.
 28. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV, URL: www.zakon.pau.ua (дата звернення: 09.05.2019).
 29. Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия / 4-е изд., перераб. и доп. Минск: ООО «Новое знание», 2000. С. 688
 30. Свіріденко А., Білова Н., Дзюба Н. Запаси на підприємстві. / Податки та бухгалтерський облік №9, 2009. С. 11-17.
 31. Секіріна Н.В. Загальні підходи до формування і класифікації нормативного забезпечення обліку і контролю витрат на виробництво готової продукції / Збірник наукових праць Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту № 2, 2014. С. 235-245. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Znphktei/2011_2/statti_2/sekirina/sekirina.htm (дата звернення: 04.05.2019).
 32. Федченко Т.В., Махов М.С. Теоретичні аспекти аналізу виробничих запасів підприємства. URL: <https://www.sworld.com.ua/konfer27/100.pdf> (дата звернення: 02.03.2019).
 33. Харитонов А. Запаси обліковуємо правильно / Бібліотека «Баланс», № 9, 2007. С. 18-21.
 34. Зінченко О.В., Сайко К.І. Економічна сутність та класифікація виробничих запасів на підприємстві. URL: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2017/3_03_uk/19.pdf (дата звернення: 14.05.2019).
 35. Должанський А.М., Юрочко О. С. Нормативно-правове забезпечення обліку виробничих запасів на підприємстві С. 179-186 URL: <http://www.irbis->

nbuv.gov.ua/cgi-

bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=nvnltu_2013_23.18_30 (дата звернення: 08.04.2019).

36.Ловска І.Д. Нормативне регулювання бухгалтерського обліку виробничих запасів спиртової промисловості. С. 124-127
URL:<http://ven.ztu.edu.ua/article/viewFile/28060/36766>(дата звернення: 06.04.2019)

37.Інструкції по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків, затвердженої наказом Міністерства фінансів України від 11.08.94 № 69. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0202-94> (дата звернення: 10.05.2019)

Додатки